

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Temiz Hava Hakkı Platformu'nun (THHP) yayımladığı Kara Rapor 2025'e göre, 2024 yılında Türkiye'de illerin yıllık ortalama hava kalitesi Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) kılavuz değerlerinin üstünde kirliliğe sahiptir. 2024 yılında PM2.5 kirliliği 62 bin 644 erken ölüme neden olmuş, hava kirliliğinin ekonomik maliyeti 138 milyar dolara ulaşmıştır. Özellikle İstanbul'da ölçülen partikül madde seviyesi DSÖ sınırının 2,5 katına çıkmış, kirliliğin yarısı trafik, yarısı sanayi ve maden faaliyetlerinden kaynaklanmıştır. Mevzuatta PM2.5 için bağlayıcı bir limit bulunmaması, ölçüm ve denetim yetersizlikleri halk sağlığını ciddi biçimde tehdit etmektedir. Hava kirliliğiyle mücadele yalnızca çevre değil, halk sağlığı ve ekonomik sürdürülebilirlik açısından da yaşamsal önemdedir. Bu kapsamda; hava kirliliğinin boyutlarının, nedenlerinin ve sağlık üzerindeki etkilerinin tespit edilmesi; DSÖ standartlarına uyumlu ulusal limitlerin belirlenmesi; sanayi, trafik ve enerji politikalarının bu çerçevede yeniden düzenlenmesi; il temiz hava eylem planlarının yanı sıra yerel yönetimlerle koordineli bölgesel hava kalitesi planlarının hazırlanması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzük'ün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederiz.

Deniz Yavuz Yılmaz
Zonguldak Mv.

Gamze TAŞCIER
Ankara Milletvekili

Sanayi

Evrin RIZVANOĞLU
İstanbul Milletvekili

Ulaş KARASU
Sivas Milletvekili

Talib Özcan
Düzce

M. Salih Uzun
İzmir
D. Uzun

Aykut KAYA
Antalya Mv.

Sururi Gora batır

Atilla Gökçek
İSTANBUL

Aliye COŞAK
Antalya Mv.

Semra DİNGER
Ankara Mv.

Adnan Arslan
BİRİNCİ BAŞKANLIK
GRUP BAŞKANLIĞI

Türker Aşer
Bolu Mv.

GENEL GEREKÇE

Temiz Hava Hakkı Platformu'nun (THHP) yayımladığı Kara Rapor 2025'e göre, 2024 yılında Türkiye'de illerin yıllık ortalama hava kalitesi Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) kılavuz değerlerinin üstünde kirliliğe sahiptir. Avrupa Çevre Ajansı hava kalitesi indeksine göre ise temiz hava sınıfında değildir. Ülke genelinde hava kirliliği halk sağlığını tehdit eden boyutlara ulaşmış, PM2.5 olarak bilinen ince partikül madde kirliliği 62 bin 644 erken ölüme yol açmıştır. Bu, Türkiye'deki toplam ölümlerin yaklaşık yüzde 13'üne denk gelmektedir. Hava kirliliğinin ekonomik etkisi de son derece çarpıcıdır: THHP verilerine göre, bu durumun 2024 yılında Türkiye ekonomisine yıllık maliyeti yaklaşık 138 milyar dolar, yani Gayrisafi Yurt İçi Hasıla'nın yüzde onuna yakındır. Bu tablo, temiz hava hakkının yalnızca çevresel değil, aynı zamanda sağlık, ekonomi ve sosyal adalet alanlarında yaşamsal bir mesele haline geldiğini göstermektedir.

Bu tablo içinde en çarpıcı örneklerden biri İstanbul'dur. THHP'nin Kara Rapor 2025 çerçevesinde paylaştığı bulgular, İstanbul'un ortalama partikül madde (PM2.5) seviyesinin metreküpte 39 mikrogram olduğunu ortaya koymaktadır. Bu oran, DSÖ'nün güvenli sınırının 2,5 katıdır. İstanbul genelinde hava kalitesi hâlâ "hassas" düzeydedir ve bu durum sağlık açısından ciddi riskler doğurmaktadır. Yenibosna, Sultangazi, Göztepe, Bağcılar ve Esenyurt gibi ilçeler en kirli bölgeler arasında yer almakta; kirliliğin yaklaşık yarısı yoğun trafik kaynaklı, diğer yarısı sanayi ve maden faaliyetlerinden kaynaklanmaktadır. İstanbul'un sanayiyle iç içe geçmiş yerleşim yapısı, taş ocakları, yakıt kullanımı ve çevre illerdeki sanayi faaliyetleri bu kirliliği kalıcı hale getirmektedir. Ayrıca son yıllarda artan orman yangınları da partikül madde yoğunluğunu artırarak hava kalitesini daha da düşürmüştür.

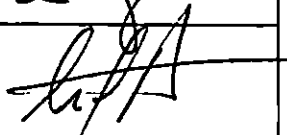
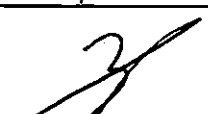
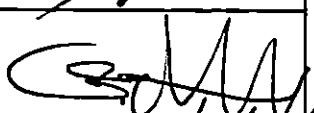
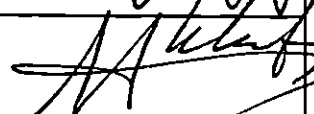
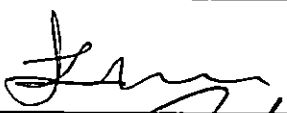

PM2.5 parçacıkları, solunum yoluyla akciğerlerin derin dokularına kadar ulaşarak kana karışabilmektedir. Bu maddelere uzun süre maruz kalmak; akciğer kanseri, KOAH, kalp-damar hastalıkları, inme ve demans gibi ağır sağlık sorunlarıyla ilişkilendirilmektedir. Çocuklar, yaşlılar ve kronik hastalığı bulunan vatandaşlar bu etkilerden en fazla etkilenen gruplardır. İstanbul gibi yüksek nüfus yoğunluğuna sahip bir kentte, bu durum halk sağlığı krizine dönüşmüş durumdadır.

Türkiye'nin hava kalitesi yönetimi ise bu gerçekliği karşılamaktan uzaktır. Mevzuatta PM2.5 için bağlayıcı bir ulusal limit bulunmamakta; ölçüm istasyonlarının sayısı, dağılımı ve veri paylaşımı yetersiz kalmaktadır. Ölçülen değerler düzenli biçimde kamuoyuyla paylaşılmadığı için vatandaşlar yaşadıkları bölgelerdeki hava kalitesi hakkında sağlıklı bilgiye ulaşamamaktadır. Avrupa Birliği ülkeleri, hava kalitesi limitlerini DSÖ standartlarına göre güncellemiştir. Türkiye'nin de benzer bir uyum sürecine girmesi ve hava kirliliğiyle mücadelede bilimsel, şeffaf, hesap verebilir bir sistem kurması önemlidir.

Hava kirliliğiyle mücadele yalnızca çevre politikası değil, halk sağlığını ve ekonomik verimliliği doğrudan ilgilendiren bir sorumluluktur. Temiz hava hakkı, Anayasa'nın 56'ncı maddesiyle güvence altına alınan yaşam hakkının bir parçasıdır. Bu nedenle, hava kirliliğinin boyutlarının, nedenlerinin ve sağlık üzerindeki etkilerinin tespit edilmesi için bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını elzemdir.

..1658..... Sayılı Meclis Araştırma Önergesi İmza Çizelgesi

ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
2. Geizem ÖZCAN	Muğla	
3. Pese Kaya Öm	Prine	
4. Seret ARPAÇI	Derizli Mv.	
5. Uğur Bayraktutan	Kartlı Mv	
6. Hasan Öztürkmen	Gaziantep	
7. İzzet ARBULLU	BURDUR	
8. Zehnel EMRE	İstanbul	
9. Mehmet Tahtacı	Gorum	
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		

